

Verksamhetsberättelse 2020

**Nationella genbanken inom Programmet för odlad
mångfald (Pom)**

Innehåll

Introduktion - Programmet för odlad mångfald och Nationella genbanken	2
Samlingarna	3
Genbanksfälten i Alnarp	6
Klonarkiv och säkerhetsbevarande	9
Grönt Kulturarv®	11
Utbildning och forskning	13
Utåtriktad verksamhet	14
Publikationer	17
Internationellt	18
Övrigt	19
Verksamhetsredovisning 2020 Pom fröer	21
Bilaga 1: Artikelförteckning – synlighet i media	23

Försättsblad: Bild på bärsorter i kärnplantväxthus hos Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation (EPS), som genom avtal med Nationella genbanken ansvarar för säkerhetsbevarandet av ett 50-tal bärmandatsorter. Foto: Elitplantstationen

Introduktion - Programmet för odlad mångfald och Nationella genbanken

Programmet för odlad mångfald, Pom, är en nationell satsning för att bättre bevara och nyttja våra kulturväxter. Sveriges riksdag beslutade år 2000 att Pom skulle genomföras som en del för att förverkliga "Konventionen om biologisk mångfald". Jordbruksverket arbetade fram programmet i samråd med olika aktörer inom myndigheter, organisationer och företag.

Pom samordnas från Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning (LAPF) vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp.

En betydelsefull aktör inom Pom är Nationella genbanken för vegetativt förökade trädgårdsväxter. Genbanken består av tre delar: huvudsätet i Alnarp, lokala klonarkiv samt skyddad odling för bär.

I Nationella genbanken bevaras äldre sorter av frukt, bär, köks- och prydnadsväxter som samlats in genom Pom och valts ut för långsiktigt bevarande. Sortsamlingarna omfattar svenska lokalsorter, sorter framtagna av svenska växtförädlare samt utländska sorter med lång odlingstradition i Sverige. Bland de bevarade växtslagen märks bl. a. äpple, päron, plommon, körsbär, vinbär, krusbär, hallon, jordgubbar, sparris, rabarber, pelargoner, pioner, dagliljor, tulpaner, narcisser, syrener, schersminer och rosor.

Huvuduppgifterna för Nationella genbanken är att bevara, dokumentera och distribuera växtmaterial, bedriva genbanksforskning, delta i internationellt samarbete och forskningssamarbete samt vara en resurs för olika användare.

Nationella genbanken (och Pom) är finansierade via medel från Jordbruksverket via näringsdepartementet.

Personal vid Nationella genbanken 2020

Helena Persson	Verksamhetsledare samt samordnare Pom
Inger Hjalmarsson	Genbankskurator för frukt och bär
Linnea Oskarsson	Genbankskurator för perenner
Karin Persson	Genbankskurator för krukväxter, lökar och knölar
Erik de Vahl	Trädgårdsmästare samt genbankskurator för fleråriga köksväxter, krydd- och medicinalväxter
Jens Weibull	Samordnare för Pom vid Jordbruksverket
Agneta Börjesson	Extern resurs för fröförökade köksväxter och grödor, Röttle natur och kultur
Lars-Åke Gustavsson	Extern resurs för rosor
Henrik Morin	Extern resurs för rosor

Samlingarna

Under åren 2002 till 2010 startade Pom åtta olika upprop efter äldre trädgårdsväxter. De intressantaste samlades in, provodlades och efter flera års utvärdering har nu drygt 2300 sorter av frukt, bär, rosor, perenner, krukväxter, lökar och knölar, träd och buskar och fleråriga köksväxter valts ut för att bevaras i genbanken.

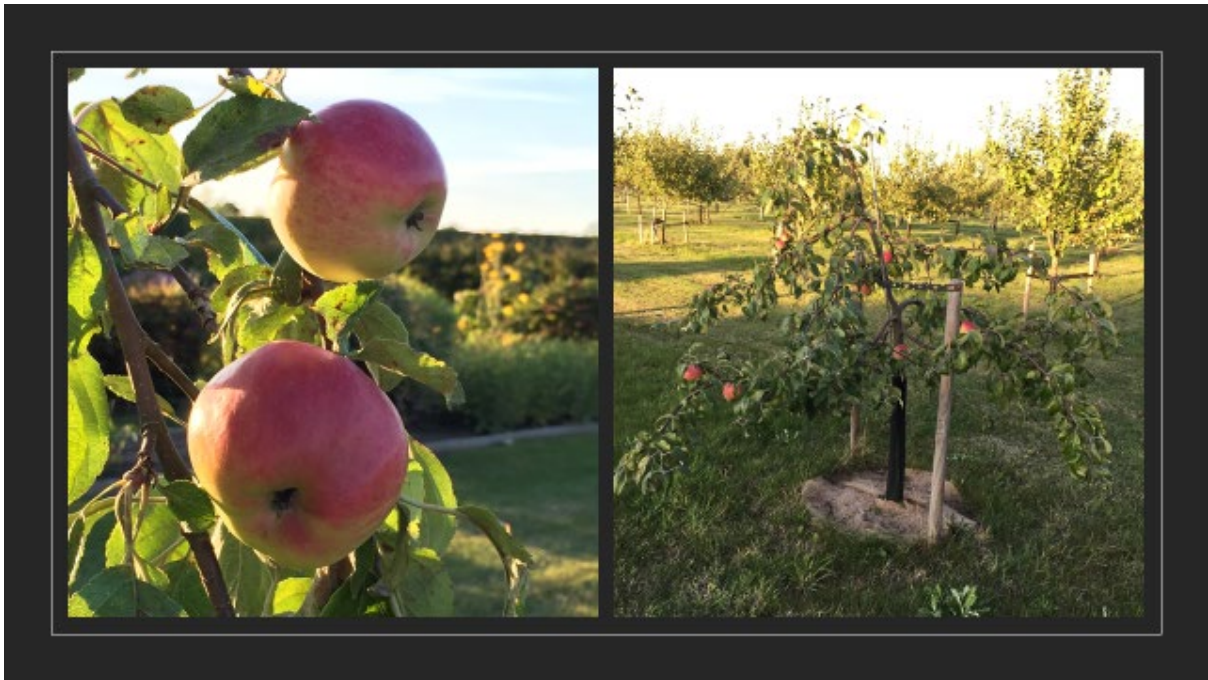

Skötselarbete bland perennerna. Foto: Linnea Oskarsson

Planeringsarbetena i Nationella genbanken i Alnarp startade våren 2012. Först i marken var humlet. Senare under 2012 påbörjades planteringar av jordgubbar och fruktträd. Etableringen av Nationella genbanken i Alnarp har pågått under en följd av år. Genbanken invigdes den 15 juni 2016.

Frukt och bär

Nationella genbankens samlingar av frukt- och bärsorter i Alnarp omfattar drygt två hektar. Antalet fruktsorter uppgår till 370 varav cirka 80 är sorter av stenfrukt och resterande sorter av kärnfrukt. Av varje sort är två träd planterade. Sortimentet av bär omfattar drygt 100 sorter. Av varje sort är, beroende av växtslag, fyra plantor eller två buskar planterade.

Hängäpplet från Karnagården utanför Trelleborg utvecklades väl under 2020. Marktäckning med kokosmatta ersätter manuell ogrärensning. Foton: Inger Hjalmarsson

Lökar och knölar

I Nationella genbanken bevaras idag drygt 270 olika lökar och knölar. De största grupperna är tulpaner, dahlior, pingstliljor och påskliljor. Samlingen består av ytterligare 27 släkten, där största delen består av vårblomande lökar och knölar. Några exempel på lite "udda" arter som bevaras i genbanken är höstkrokus (*Crocus speciosus*), kaphyacint (*Ornithogalum candicans*), hundtandlilja (*Erythronium dens-canis*) och kungslilja (*Lilium regale*).

Krukväxter

Vid året slut fanns det 245 stycken olika insamlade krukväxter som bevaras i genbanken. Tanken är att 2-3 plantor av varje sort ska bevaras och idag finns över 500 växter i växthusen. De största grupperna är pelargoner, hibiskusar, mönjeliljor och olika typer av bladkaktusar. Men det finns även schacklilja (*Drimiopsis maculata*), apostlililja (*Neomarica northiana*), panteramaryllis (*Hippeastrum pardinum*) och narrhuva (*Kohleria hirsuta*).

Det ska även finnas en säkerhetskopia av varje sort i ett lokalt klonarkiv. Detta är ännu inte genomfört på grund av kostnadsskäl.

Under året har ett referensmaterial av cirka 60 pelargoner samlats in för att kunna jämföra med de pelargoner som bevaras i genbanken. Anledning till detta är att en bok är under framställning i samarbete med Anita Ireholm. Förhoppningen är att boken ska vara klar till sommaren 2021.

Köksväxter

Under året som gått har förnygring av jordärtskock- och myntasamlingen fullföljts lyckosamt. En särskild bädd med rotbarriärer har anlagts för detta syfte. Ett antal sorter av potatislök har kunnat uppföras

tack vare en möjlighet att ta en mindre del av köksväxtkvarteren i Alnarps rehabiliteringsträdgård i anspråk under sommarmånaderna.

Referensgruppen för köksväxter har beslutat om att ytterligare ett antal insamlade tips om växter ska utvärderas/samlas in för att utvärderas i fält. Ett flertal insamlingar av humle har genomförts men väntat på etablering i en provisorisk bänkgård i väntan på anläggning och utvidgning av genbankens humlekvarter. Denna anläggning har delvis kunnat slutföras under 2020.

Kompletterande insamlingar av utgånet material har behövt ställas in under året p.g.a. reserestriktioner till följd av pandemin.

Perenner

I Nationella genbanken bevaras 465 perennaccessioner och minst två plantor av varje accession. Under året har flera av de trädgårdsägare som donerat perenner till genbanken kontaktats på nytt, detta för att komplettera informationen om accessionernas ålder och historia inför arbetet med den planerade boken om genbanksperenner.

Junidag. Foto: Linnea Oskarsson

Utöver de utvalda perennaccessionerna fanns också ett femtiotal perenner på fortsatt provodling vid årets slut. Flera av de donatorer som skänkt växterna kontaktades under året för att tillfrågas om mer information om accessionernas odlingshistoria. Detta gjordes för att referensgruppen för perenner nästa år ska kunna ta beslut om accessionerna eventuellt ska införlivas i genbankens samlingar.

Ett arbete som tagit mycket tid under året har varit att, genom att kontakta donatorer på nytt, försöka få nya delningar av de perennaccessioner som gick ut under den torra sommaren 2018. Ett annat arbete har bestått i att dokumentera genbankens astrar för att sedan be referensgruppen för perenner om hjälp att släkt- och artbestämma de astrar som hittills inte kunnat bestämmas. Ett femtontal nya tips om äldre perenner har inkommit till genbanken under året. Ett möte i perennernas referensgrupp hölls på Göteborgs botaniska trädgård under tidig vår.

Träd och buskar

Markförbättrande åtgärder för att främja mikroliv och mullhalt har slutförts under året. Etableringsskötsel av de vintern 2019 nyplanterade träden och buskarna har gått väl och ett arbete med att föröka ytterligare accessioner av alm och parklind har initierats.

Utvärdering och organisering av dokumentationen av poppelsamlingen har fortlöpande genomförts i samarbete med Per-Ola Fritzon, som också uppförakat ett antal accessioner som under året kompletterat samlingen medan andra tagits bort som ett resultat av den urvalsprocess som skett i samband med Per-Olas arbete med en framtida publikation om genbankens popplar.

Rosor

Under året har mycket arbete behövt läggas på att organisera och distribuera växtmaterial till klonarkiv av genbanksaccessioner som varit jordslagna en tid i Alnarp. Detta arbete är inte helt avslutat och ännu saknas ett antal accessioner såväl i genbankens samling som hos klonarkiven.

Under september ordnades för andra året en arbetsdag med föreningen Sydrosens medlemmar i fält, de hjälpte till att plocka bort nypon från överblommade rosor.

Nyponklippning i rosfälten. Foto: Linnea Oskarsson

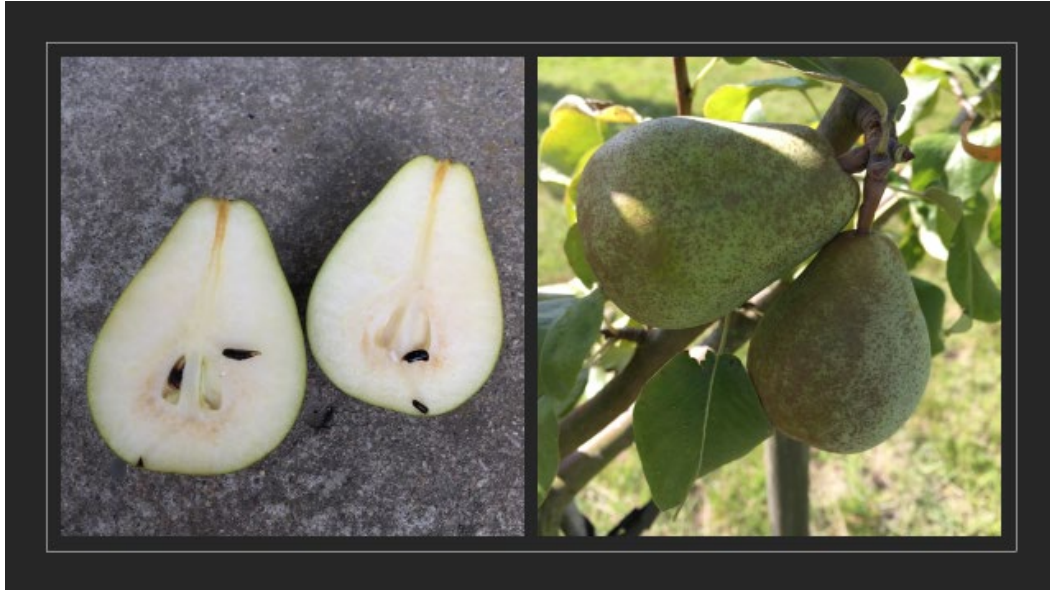
Genbanksfälten i Alnarp

På fälten i Alnarp odlas alla växterna som bevaras i genbanken. Här står de i långa rader med unika nummer för att säkert särskilja dem åt. Odlingarna i Alnarp är inte öppna för allmänheten utan finns innanför låsta grindar, då det inte är en visningsträdgård. De (flesta) lokala klonarkiven är däremot öppna för allmänheten.

Frukt och bär

Genbankens accessioner av frukt och bär har erhållit sedvanlig skötsel. Kärnfruktträden beskars under februari-mars och stenfruktträden under september. Näring har tillförts baserat på jordanalys.

Nyplanterade och svaga träd har marktäckts med kokosmattor för att stävja ogräset. En annan åtgärd för att underlätta de nysatta trädens etablering har varit bevattning med hjälp av bevattningssäckar. Under vårvintern har ympris av ett 30-tal äpplesorter och fyra päronsorser distribuerats. På grund av frost i blomningen uteblev skörden på genbankens stenfruktträd och långt ifrån alla kärnfruktträd bar frukt. Möjligheterna till sortäktetskontroll var därmed begränsade, dock kunde ett 60-tal sorter kontrolleras. I november nyplanterades cirka 30 träd, däribland sorterna 'Old Nonpareil', 'Ribston Pippin', 'Pigge' och 'Fårambergamott'.

'Holländskt Fikonpäron' frestade med sina frukter i oktober 2020. En sort med kort hållbarhet som måste skördas i rättan tid.
Foton: Inger Hjalmarsson

Under året har sticklingar/skott av fem bärsorter distribuerats. I november planterades tre sorter av allåkerbär och två av svarta vinbär erhållna från Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbotten, Trädgårdsförsöksstationen i Öjebyn. I tillägg planterades tre inventeringsfynd av björnbär, varav ett från södra Hälsingland. Vidare mottogs ett par fynd av smultron och jordgubbar, däribland en vit jordgubbe från Vindeln. I slutet av året påbörjades en skrift om genbankens jordgubbssorter. Under 2021 förväntas ytterligare bärsorter ankomma från såväl Öjebyn som SLU, institutionen för växtförädling, Balsgård. Härutöver finns nio hasselsorter på uppförökning hos KU, institut för plante- og miljövidensab, Pometet. Hasslarna beräknas vara färdiga för utplantering i genbanken under 2021-2022.

Lökar och knölar

Under året har vi haft hjälp av SLU Odlingseenheten på Alnarp och tre sommararbetare med skötseln av lökarna och knölarerna i genbanken. Arbete som de har utfört är bland annat att rensa ogräs, vattna, klippa frön, gräva upp lökar. Övrigt skötselarbete har genbankskuratorn gjort.

Under våren fick flera av perenn- och lökbäddarna ny kompostjord. Även sandbäddarna fick ny sandblandad jord.

Efter midsommar togs alla tulpanlökar upp för att torkas. I september putsades de och innan de planterades igen i början av oktober doppades lökarna i en blandning av de biologiska bekämpningsmedlen Binab och Prestop. Detta gjordes för att försöka förebygga angrepp av tulpan gråmögel (*Botrytis tulipae*). Denna blandning vattnas även ut i två omgångar under våren i mars och april.

I början av augusti grävdes alla narcisslökar upp för att undersöka om de hade blivit angripna av narcissflugan (*Merodon equestris*). De friska lökarna planterades sedan omgående igen tillsammans med benmjöl.

Dahliorna kom som vanligt i backen i början av maj. Frosten var sen, den kom inte förrän i mitten av november men dahliaknölarerna togs upp i slutet av oktober. Innan de vinterförvarades gick alla knölarerna igenom och knölar som inte var friska klipptes bort.

Krukväxter

Under året har det dagliga arbetet med krukväxterna fortsatt i genbanken. Minst två gånger i veckan har tillsyn och vattning skett. Framförallt under våren läggs mycket tid på krukväxterna när nya sticklingar ska tas samt omplantering ska ske. Detta arbete görs av genbankskuratorn för krukväxter.

Nytt för i år är ett iglooformat växthus som har hyrts för att kunna odla pelargoner och under vintern de växter som står ute under sommaren, t.ex. Afrikas blå lilja och mönjeliljorna. Detta växthus, Grow Point, ligger mycket nära genbankens kontor. Övriga krukväxter odlas i ett litet och gammalt växthus vid trädgårdslaboratoriet i Alnarp, vilket inte är optimalt för krukväxter.

Bevarande av krukväxter på Alnarp. Foto: Karin Persson

Köksväxter samt rosor

Humlesamlingen har haft fortsatta bladmögelangrepp som inte kunnat bekämpas medan angrepp av rosenstrit och svampsjukdomar i rossamlingen med arbetskrävande metoder kunnat hållas tillbaka till en hanterlig nivå. Det initierade samarbetet kring anläggande av blomsterremсор för att gynna naturliga fiender har inte fortskridit. Kompetens, resurser och infrastruktur för ett bra växtskyddsarbete saknas.

Under året har dock investeringar och anläggning av droppbevattningslösningar för rosor gjorts.

Bevattningshubb och pionstöd. Foton: Linnea Oskarsson

Perenner

Under året har Odlingseenheten på SLU klippt ner överståndare och rensat ogräs i perenn-, lök- och köksväxtbäddarna.

Övrig skötsel av perennerna såsom fröklippning, uppbindning, gödsling, vattning och nerklippning har gjorts av genbankskuratorn för perenner. Under september förnygrade hon 125 av de perennaccessioner som planterades i genbanken 2016.

Smidda, stadiga stöd för 25 av genbankens 150 pionplantor beställdes i två omgångar under våren och hösten. Även ytterligare fyrtio skugggramar för genbankens perenner beställdes. Efter några års problem med bevattningen kom en ny "bevattningshubb" på plats som löste problemen. Rotspärar grävdes ner kring de perenner som revat och spridit sig mycket.

Klonarkiv och säkerhetsbevarande

De lokala klonarkiv som finns/ kommer att finnas runt om i landet visar upp växterna från genbanken. Oftast kommer växterna från en viss region att visas upp på ett klonarkiv i samma region. Det är här som allmänheten kan se växterna och få höra berättelserna om dem. Växterna som finns i de lokala klonarkiven är även en säkerhetskopia mot växterna som finns i Alnarp. Det är levande växter som vi tar hand om och allt kan hända. Totalt kommer det att bli närmare 30 klonarkiv runt om i landet.

En motsvarande säkerhetskopia för bärmandatsorterna eftersträvas i skyddad odling vid Elitplantstationen utanför Kristianstad. Den skyddade odlingen innebär att bärväxterna odlas i så kallade kärnplantväxthus. Innan bärväxterna placeras i växthusen genomgår de testning och rensning av bland annat virusjukdomar enligt jordbruksverkets föreskrifter. Den skyddade odlingen syftar till att säkerställa att växterna bibehåller en definierad sundhetsstatus

Frukt och bär

I samråd med klonarkivsvårdarna för frukt har text för gemensamma informationsskyltar i de lokala klonarkiven utarbetats. Texten, som även översatts till engelska, syftar till att ge värdinstitutionernas besökare kunskap om de lokala klonarkivens roll inom det nationella bevarandet.

Äldre äpplesorter för dagens trädgårdar. Nationella genbankens klonarkivsvårdar rekommenderar

Boken med ovanstående titel trycktes i december 2019 och distribuerades från tryckeriet i januari 2020, dels till Nationella genbanken i Alnarp och dels till de 14 medverkande klonarkiven. Boken presenteras på Nationella genbankens webbplats, varifrån den även kan köpas. Under året har boken recenserats vid fyra tillfällen, bl a i Pomologen och SesamNytt. Bland sorterna som porträtteras i boken kan särskilt nämnas 'Gylling från Ekebyhov' och 'Kramfors', vilka är nytillkomna mandatsorter.

Frukt

Mandatsorter av frukt har sedan början av 2000-talet bevarats vid 14 lokala klonarkiv från Dalarna i norr till Skåne i söder. I december 2017 tecknades avtal med Statens fastighetsverk om ett nytt klonarkiv för fyra norrländska äpplemandatsorter vid Umeå länsresidens. Planteringen av dessa sorter påbörjades under 2020. I december 2019 adderades även ett mindre klonarkiv vid Hackekvarn i Urshult, där åtta sydsmländska lokalsorter nu finns planterade. Sålunda uppgår antalet klonarkiv för frukt för närvarande till 16. Ytterligare ett klonarkiv eftersträvas vid norrlandskusten, företrädesvis i Ångermanland. När de lokala klonarkiven är fullt utbyggda ska varje mandatsort finnas representerad med två fruktträd i det klonarkiv som getts bevarandansvaret för sorten ifråga.

Antalet fruktmandatsorter uppgår för närvarande till ganska exakt 350, vilket motsvarar 700 träd. Vid utgången av 2020 var antalet träd i klonarkiven 656 (dvs. 656 träd av mandatsorter jämte referensträd). Detta är en ökning med 18 träd i jämförelse med föregående år. Vid några klonarkiv har enstaka träd gått förlorade och vid andra har enstaka träd tillkommit. Flest nytillkomna träd noterades för klonarkivet Bergianska trädgården.

Årets träff för klonarkivsvårdar genomfördes digitalt. Representanter för nio av klonarkiven (totalt 14 personer) tackade ja till inbjudan. På agendan stod, vid sidan av sedvanliga årsrapporter om vad sig tilldragit på var och ens hemmaplan, även diskussioner om nya presumtiva mandatsorter enligt aktuell förslagslista.

Bär

Säkerhetsbevarande på bärsidan är i möjligaste mån förlagt till Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation (EPS). Målsättningen med att låta EPS ta hand om materialet är att det ska bevaras med bibehållen sundhet. Idag bevarar EPS cirka 50 bärmandatsorter, vilka testats/rensats från virus genom Poms försorg. Bland nytillkomna sorter med "back-up" hos EPS märks hallonet 'Amber'. Den svenska hallonsorten 'Mitra' säkerhetsbevaras även i kryo enligt avtal med det finska Naturresursinstitutet Luke.

Köks- och prydnadsväxter

Under 2020 skrev de tre sista lokala klonarkiven för köks- och prydnadsväxter på klonarkivsavtal. Det var Uppsala kommun, Linnes Hammarby samt Rosendals trädgård. Totalt finns det nu 24 lokala klonarkiv för denna grupp.

Under 2020 fortsatte arbetet med att skicka ut material till de nya klonarkiven som genbanken slutit avtal med. Stora lådor med perenner, lökar och rosor skickade till olika delar av landet. Nu finns totalt 826 prydnadsväxter och köksväxter ute hos de lokala klonarkiven. Krukväxter, träd och buskar bevaras inte i något lokalt klonarkiv.

Under våren arbetades fram ett underlag till skylttexter som på svenska och engelska beskrev vad ett lokalt klonarkiv respektive en mandatsort är. Denna text skickades under sommaren ut till de lokala klonarkiven för köks- och prydnadsväxter. Många av dessa hade efterfrågat en sådan text som underlag till informationsskyltar i klonarkiven.

Under våren startade planeringen för en klonarkivsträff i Göteborg i augusti tillsammans med Göteborgs botaniska trädgård och Trädgårdsföreningen i Göteborg. Planeringen fick avbrytas och träffen ställas in på grund av pandemiutbrottet och istället genomfördes ett digitalt möte den 20 augusti, med fokus på förökning och sjukdomar på vissa specifika växter. 19 personer från 14 lokala klonarkiv deltog.

Digitalt klonarkivsmöte för köks- och prydnadsväxter. Foto: Karin Persson

I början av året skickades den engelska versionen av foldern om Nationella genbanken ut till de lokala klonarkiv som svarat på ett utskick och ville beställa den.

Flera av de lokala klonarkiven informerade om sina växtsamlingar i artiklar, på nätet och i sociala medier. Som två exempel kan lyftas fram Jamtlis och Göteborgs botaniska trädgårds filmer om sina lokala klonarkiv som publicerades på Instagram, Facebook och Youtube.

Grönt Kulturarv ®

Under varumärket Grönt kulturarv® lanseras och saluförs växtmaterial som samlats in genom Programmet för odlad mångfald, Pom. Sortimentet består av frukt, rosor, perenner, träd, prydnadslökar, köksväxter och krukväxter. Sorterna är odlade i Sverige före 1940, 1950 eller 1960 beroende på växtslag och har en väl dokumenterad historia.

Varumärket Grönt Kulturarv® ger uppmärksamhet åt våra folkkära växter som har lång odlingstradition med en intressant kulturhistoria. Det är genom att fortsätta att odla dem som de bäst bevaras för framtiden.

Under året har fyra nya växter lanserats: två lindar, en ros och en pepparrot. Det visar verkligen på spännvidden inom det nationella kulturarvet. Det finns Grönt Kulturarv®sorter som passar både till privatkonsumenter och till offentlig användning och sorter med högt prydnadsvärde såväl som nyttoväxter. Alla sorter har förökats på Elitplantstationen och produceras nu vidare i plantskolor för att nå marknaden inom något år. Sorterna har blivit väl mottagna och presenterats på SLU:s med ett pressmeddelande 20 september 2020. En presentation var planerad på Elmia Garden men allt ställdes in p.g.a. pandemin.

- Parklinden *Tilia x europaea* 'Övedskloster' E
- Parklinden *Tilia x europaea* KRISTINA® E ('Eleonora' PBR)
- Pepparroten *Armoracia rusticana* 'Wallen'
- Bourbonrosen *Rosa* (Bourbon-Gruppen) 'Pipar Hans'

Parklinden *Tilia x europaea* 'Övedskloster' E Foto: Erik de Vahl

Parklinden *Tilia x europaea* KRISTINA® E ('Eleonora' PBR) Foto: Peter Sandberg

Pepparroten *Armoracia rusticana* 'Wallen' Foto: Erik de Vahl

Bourbonrosen *Rosa* (Bourbon-Gruppen) 'Pipar Hans' Foto: Lars-Åke Gustavsson

Via Elitplantstationens projekt: Återintroduktion av växtmaterial från nationella genbanken från 2021-2020 har åtskilliga sorter inom växtslagen; perenner, rosor, humle, kronärtskocka, lövfällande träd- och buskar, krukväxter och fruktsorter återintroducerats. Totalt 19 perenner och nyttoväxter, 15 rosor, 6 humle, 1 kronärtskocka, 2 träd, 2 syrener, 4 pelargoner, samt ca 40 fruktsorter. Antalet sålda plantor med beteckningen Grönt kulturarv® är nu mer än 350 000 och frukten uppgår till 80 000-90 000 st per år. Syrenerna kommer att presenteras 2021.

Inför lanseringen av de nya Grönt kulturarv®-sorterna i september togs produktblad, affischer, pressmeddelande och pressfoton fram som sedan publicerades på Poms webbplats. Pressmeddelandet spreds via SLU:s Newsdesk. Information om de nya sorterna spreds också via Nationella genbankens Instagramkonto.

Delningar av ytterligare tre perenner lämnades till Elitplantstationen för provuppförökning.

Äpplesorten 'Ribston Pippin' marknadsförs som Grönt kulturarv fr o m 2021.

Förmak

Poms föröknings- och marknadsgrupp Förmak har haft två möten (12 februari och 8 september) under året. I gruppen ingår representanter från SLU, Pom, Elitplantstationen, FOR, LRF Trädgård med flera. Genbanksuratorerna har också deltagit. På mötena diskuteras återintroduktioner, val av växter, samordning och rapportering om hur långt förökning och marknadsföring kommit. Under mötet diskuteras behov av resurser och tankar förs fram om aktiviteter. Nästa växtslag för introduktion blir dahlior.

Förutom dessa två möten har det även varit ett möte i Förmaks pelargongrupp den 15 september och ett möte den 21 augusti i Förmaks dahliagrupp.

Utbildning och forskning

Undervisning för studenter kunde genomföras trots pandemin, om än i andra former än tidigare. Föreläsningar om Pom och Nationella genbanken spelades in i Power Point och användes på kursen i Trädgårdshistoria för trädgårdsingenjörer och landskapsingenjörer och på kursen Bebyggelsemiljöns gröna kulturarv vid SLU där tre av genbanksuratorerna medverkade i både föredrag och en digital rundvandring i genbanken. En föreläsning om perennerna i klonarkivet i Mariestad hölls via Zoom för studenterna på Trädgårdens och landskapsvårdens hantverk vid Göteborgs universitet. Innan pandemin bröt ut gavs en föreläsning för studenterna vid SLU:s kurs i kyrkogårdsförvaltning. Under sommaren 2020 gavs en ny distanskurs, "Rumsväxter" av Institutionen för växtförädling på SLU. Nationella genbanken medverkade i kursen med fyra digitala föreläsningar.

Under hösten gjorde en student från Hvilan utbildning fyra veckors praktik i genbanken. Hon deltog i praktiskt arbete i genbanken, men fick också sammanställa information från priskuranter, undersöka växtskyddsfrågor, delta i informationsarbete med mera. Vid två tillfällen har även en trädgårdsmästare från Blekinge läns museer varit och gjort praktik

Det finska nationella programmet LUKE arbetade under året med en vetenskaplig artikel om genetisk variation hos fem arter och hybrider av pioner i Norden. Nationella genbanken hade bidragit till undersökningen med bladprover från 25 pioner i genbanken och genbankskuratorn för perenner deltog som medförfattare i artikeln.

Genbankens kuratorer deltog i oktober i årets trädgårdsmästarkonferens *Trädgårdsmästaren i historiska miljöer* på temat Dokumentation i trädgårds- och parkmiljö. Konferensen, som var digital, arrangerades av Nätverket Trädgårdsmästare i historisk miljö och Hantverkslaboratoriet.

Föreläsningar för studenter vid SLU i Alnarp på tema bevarande av äldre frukt- och bärsorter har hållits vid tre tillfällen. Föreläsningarna ingick i kurser vid institutionerna för Arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi, Biosystem och teknologi, och Växtförädling. Nationella genbankens samling av äpplesorter har studerats av doktorand Jonas Skytte af Sättra i projektet "Pedigrees and genetics in apples". Arbetet har resulterat i gemensamma publikationer.

De odlingsförsök som genomförts i genbanken med potatislök har under året presenterats av Erik de Vahl i masteruppsatsen *Potatislök, johanneslök eller nordisk schalotten?: Historiska odlingsystem, namnbruk och introduktion för Allium cepa Aggregatum-gruppen*. En vetenskaplig artikel om åbrodd har skrivits i samarbete med Ingvar Svanberg där genbankens accessioner presenteras och sätts i relation till den kulturhistoria som är kopplad till växtens användning såsom den framträder i traditionsmaterial och folklivsforskning. En vetenskaplig artikel om potatislök har inom ramen för ECPGR-Allium färdigställts och publicerats under året.

Växtmaterial från genbanken har funnits med bland de sorter som undersökts inom ramen för ett projekt på SLU kallat Smakjakten och inom ramen för genbankens arbete har ett arbete med en mindre smakpanel för utvärdering av pepparrot initierats under året. Detta arbete har ännu inte gett några resultat och kan förhoppningsvis fortgå under 2021

Utåtriktad verksamhet

De anställda vid genbanken har under året besvarat frågor om äldre växtmaterial från myndigheter, offentliga och privata trädgårdar. Frågorna har bland annat rört skötsel, bestämning av växter samt förslag på äldre sorter till olika slags miljöer.

Under året har intresset för äldre sorter av frukt och bär varit stort. Drygt 100 frågor har inkommit och besvarats av berörd genbankskurator.

Krusbäret 'Mountain' från mitten av 1800-talet har god resistens mot mjöldagg. Ger rikligt även när andra sorter fallerar. Foto: Inger Hjalmarsson

'Whinham's Industry' är en fin gammal krusbärssort, som dock är mottaglig för mjöldagg. Drabbades av svåra angrepp 2020. Foto: Inger Hjalmarsson

Webb och Instagram

Pom och Nationella genbanken har var sin webbplats på Sveriges lantbruksuniversitets webb, med ingångssidorna www.slu.se/pom respektive www.slu.se/nationellagenbanken. Vid årets slut bestod Poms webbplats av 213 aktiva sidor. De mest besökta sidorna var Poms ingångssida www.slu.se/pom med 10656 sidvisningar och Grönt kulturarvs ingångssida www.slu.se/pom/grontkulturarv med 6366 sidvisningar under 2020. Sidvisningssiffrorna för sidorna var en ökning med 8 % respektive 23 % jämfört med 2019 års siffror. Utöver sidorna på svenska fanns även 26 sidor om Pom publicerade på engelska.

Nationella genbankens webbplats bestod av 67 aktiva sidor vid årets slut. Den sida som besöktes mest var ingångssidan www.slu.se/nationellagenbanken med 4270 sidvisningar under året, en ökning med 50 %. Utöver sidorna på svenska fanns även sju sidor om genbanken på engelska.

Skuds ingångssida visades 29855 gånger, jämfört med 24335 visningar under 2019, en ökning med 23%. Sammanfattningsvis hade alltså både Poms, Grönt kulturarvs, Nationella genbankens och Skuds webbplatser ett ökat antal besökare under 2020.

Poms anställda har löpande under året rapporterat in nyhets- och kalenderhändelser och under året publicerades 19 nyhetstexter och 25 kalenderhändelser i Poms nyhets- och kalenderflöde. Antalet kalenderhändelser minskade drastiskt på grund av den pågående pandemin när alla föreläsningar, mässor och andra utåtriktade aktiviteter fick ställas in.

Arbete som utförts på webbplatserna under året har bland annat varit att publicera protokollen från Referensgruppen för Poms (ROM) möten, lägga ut information om den nya boken "Äldre äpplesorter för dagens trädgårdar", uppdatera kontaktuppgifter, redigera formulär som bytt utseende efter en uppdatering, föra över alla Poms "Veckans växt" till pdf-filer, föra in nya uppgifter om försäljningsställen för Grönt kulturarv®-sorter och publicera "I blickfånget" på Nationella genbankens webb. Alla sidor har

också uppdaterats minst två gånger per år, enligt SLU:s föreskrifter för webben. Inför lanseringen av nya Grönt kulturarv®-sorter i september publicerades pressfoton, affischer, produktblad, pressmeddelande och en sida med information om varje sort på Grönt kulturarvs webbplats.

Mycket arbete har under året lagts på att anpassa Poms och Nationella genbankens webb till lagen om tillgänglighet till offentlig digital service, detta för att göra sidorna tillgängliga och användbara för så många som möjligt. Arbetet har bestått i att titta över och formatera rubriker, titta över länktexter och skriva in alt-text till de över 1200 foton som ligger på Poms och genbankens webb. Alt-text är en alternativ text som, på både engelska och svenska, förklarar vad fotot visar.

I slutet av året påbörjades arbetet med Poms jubileumswebb som ska publiceras i början av 2021. Jubileumssidorna ska uppmärksamma Poms 20-årsfirande och bland annat berätta om aktörer i programmet och presentera en ny jubileumsbroschyr.

I slutet av året länkades också Skuds webbsida om till den nya databasen. Även förberedande arbete gjordes inför den andra omlänkningen som görs i början av 2021.

Genbankskuratoren för perenner har fungerat som webbpublicerare för Poms (inklusive Grönt kulturarvs), Nationella genbankens och Skuds webbplatser. Hon har arbetat som webbpublicerare 20 % av sin arbetstid. Under året deltog hon i två webbstugor, arrangerade av webbredaktionen vid SLU.

Instagramkontot @nationellagenbanken registrerades i januari 2018 som ett sätt att visa det dagliga arbetet i genbanken, men också för att berätta om enskilda sorter och accessioner i genbankens samlingar. Under 2020 publicerade genbankens personal sammanlagt 117 inlägg, samt en IGTV-film, på kontot. Vid årets slut hade antalet följare växt till 1222 stycken, en ökning med över 430 konton under 2020.

Synlighet i media

Drygt 100 nyhetsartiklar i dagspress, tidskrifter och nyhetsbrev har publicerats rörande Nationella genbanken, Pom och Grönt kulturarv® (se Bilaga 1: Artikelförteckning). I artiklarna har såväl klonarkiv som växtmaterial lyfts fram, inte sällan med en lokal vinkel. Särskilt spridning har TT-artiklar om Pelargonutställningen på Sofiero och om kronärtskockan 'Herrgårds' fått då dessa publicerats i många tidningar under året.

Mässor

Under våren påbörjade planeringen inför Nationella genbankens deltagande på mässorna Nordiska trädgårdar och Elmia Garden, men pandemin gjorde att båda mässorna ställdes in.

Utställningar

Passion för pelargon – en färgstark kulturreesa

På pelargonutställningen på Sofiero visades några av de pelargonier som bevaras i genbanken. Foto: Karin Persson

I orangeriet på Sofiero presenterades den älskade pelargonens resa genom samhällsskikten. Utställningen pågick under sommaren, 28 maj – 20 september och var ett samarbete mellan Sofiero slott och Nationella genbanken. Ett 30-tal av de pelargonerna som bevaras i genbanken visades upp men även pelargonens historia genom århundraden. Det fanns vildar-arter, doftpelargonier, brokbladiga, äldre kända sorter och moderna sorter som hade tagits fram de senaste åren.

Den som designade utställningen var Sofieros trädgårdsdesigner Sara Bratt som kommenterade utställningen så här:

–I samband med inventeringen fick Pom även ta del av många fina historier som vi återberättar i utställningen. Dessa högst mänskliga berättelser i kombination med den spännande kulturhistorien ger pelargonerna ett magiskt skimmer.

Föreläsningar och föredrag

Den pågående pandemin gjorde att så gott som alla planerade publika föreläsningar ställdes in eller sköts upp under 2020, men en rundvisning av det lokala klonarkivet vid Botaniska trädgården i Lund kunde genomföras i 2 september – utomhus och med stora avstånd mellan deltagarna visades klonarkivets växter upp.

Studiebesök

Vuxenstuderande vid programmet Trädgårdsanläggning och grönyteskötsel vid Munkagårdsgymnasiet togs emot vid två tillfällen under våren och hösten för en rundvisning utomhus i genbanken.

Ett av få besök under 2020. Här är det Munkagårdsgymnasiet som är på besök. Foto Karin Persson

I oktober besöktes genbanken av trädgårdsmästaren vid Blekinge läns museum. Hon hjälpte till i arbetet med att klippa ner bladverket på pionerna i genbanken inför vintern och dagen blev en "miniworkshop" om pioner.

Publikationer

En artikel om varumärket Grönt kulturarv® och de växter som säljs under det skrevs till CBM:s tidskrift Biodiverse. Artikeln trycktes i nummer 1 2020, ett temanummer om goda exempel i arbetet med att bevara och hållbart använda biologisk mångfald.

Genbanksuratorerna blev i februari kontaktade av Agneta Gustavsson som skrev en bok om en trädgård i Dorotea, känd på 1930-, 40- och 50-talen för sina vackra, påkostade planteringar. Genbanksuratorerna hjälpte författaren med tolkningar, analyser och funderingar kring de efterlämnade ritningarna och växtlistorna. Boken, med titeln "Den glömda trädgården. Dr Strömboms Versailles i Dorotea" kom i tryck under våren.

Publikationslista

Vetenskapliga publikationer

Hjalmarsson, I. 2020. *Conservation of Ribes and Rubus cultivars in the Swedish National Gene Bank*. Acta Hortic. 1277, 89-94.

Hjalmarsson, I. 2021. *Conservation of fruit genetic resources in Sweden*. Acta Hortic. In press.

Ruňgis, D., Leino, M.W., Lepse, L. Goreta Ban, S., de Vahl, E. et al. *Genetic characterization of European potato onion (Allium cepa var. Aggregatum G. Don) collections*. Genet Resour Crop Evol (2020).

<https://doi.org/10.1007/s10722-020-01014-2>

Skytte af Sättra, J., Troggio, M., Odlibekov, F., Sehic, J., Mattisson, H., Hjalmarsson, I., Ingvarsson, P.K. and Garkava-Gustavsson, L. 2020. *Genetic Status of the Swedish Central collection of heirloom apple cultivars*. *Scientia Horticulturae*, 272, 15 Oct. 2020, 109599.

Skytte af Sättra, J., Troggio, M., Odlibekov, F., Sehic, Hjalmarsson, I., Ingvarsson, P.K. and Garkava-Gustavsson, L. 2020. *Genome Wide Characterization of the Swedish Central Collection of Heritage Apple Cultivars*. Poster for the 10:th Rosaceae Genomics conference.

Svanberg, I., de Vahl, E. "It may also have prevented churchgoers from falling asleep": southernwood, *Artemisia abrotanum* L. (fam. Asteraceae), in the church bouquet, and its contemporary presence as a heritage plant in Sweden. *J Ethnobiology Ethnomedicine* 16, 49 (2020). <https://doi.org/10.1186/s13002-020-00401-4>

De Vahl, E. (2020) *Potatislök, johanneslök eller nordisk schalotten? –Historiska odlingsystem, namnbruk och introduktion för Allium cepa Aggregatum-Gruppen*. Masteruppsats 2020 SLU, Alnarp

Populärvetenskapliga publikationer

De Vahl, E. *Potatislök - en klyftig växt från förr*. *Natur & trädgård* 2020:3

Hjalmarsson, I. (red.) 2019. *Äldre äpplesorter för dagens trädgårdar. Nationella genbankens klonarkivsvårdar rekommenderar*. SLU, 175 sid.

Hjalmarsson, I. 2020. *Ny bok om äpplesorter*. *Biodiverse*. 25 (1), 5.

Hjalmarsson, I. 2020. *Klonarkiven fyllda med ympskatter*. *Natur & Trädgård*. 35 (1), 24-33.

Hjalmarsson, I. 2020. *Plommon – folkhemsfrukt som fallit i glömska*. *Natur & Trädgård* 35 (2), 16-35.

Oskarsson, L. 2020. *Grönt kulturarv för gener och berättelser vidare*. *Biodiverse*. 25 (1), 20-22.

Skytte af Sättra, J., Hjalmarsson, I. och Garkava-Gustavsson, L. 2020. *Släktforskning bland svenska äpplesorter - ny teknik avslöjar gamla släktband*. *LTV-fakultetens faktablad*. 2020:12.

Garkava-Gustavsson, L., Skytte af Sättra, J. och Hjalmarsson, I. 2021. *'Antonovka' i Sverige: DNA-analyser löser en pomologisk gåta*. *Pomologen*. I tryck.

Artiklar på Nationella genbankens webbplats

Hjalmarsson, I. 2020. *Blåbäret 'Putte'*. I *blickfånget*, augusti 2020.

Hjalmarsson, I. 2020. *Juläpplen*. I *blickfånget*, december 2020.

Oskarsson, L. 2020. *Kinesisk kärleksört*. I *blickfånget*, oktober 2020.

Persson, K. 2020. *Tidlösa Colchicum*. I *blickfånget* september 2020.

De Vahl, E. 2020. *Åbrodd Artemisia abrotanum*. I *blickfånget*, juni 2020.

De Vahl, E. 2020. *Ädelmynta Mentha x gracilis*. I *blickfånget*, november 2020.

Internationellt

Under två dagar i januari deltog genbankskuratorn för frukt och bär i "First meeting of the ECPGR Berries Working Group" i Dresden, Tyskland, och presenterade i samband med detta den svenska strategin för bevarande av bärsorter. En viktig punkt på mötets agenda var diskussion av den gemensamma ansökan "Collaborative action for updating and documentation the berry genetic resources in EU", som sändes in

till ECPGR under senhösten. I början av mars återknöts kontakten med Dresden då professor Henryk Flachowsky, chef för Julius Kühn-Institut, tillsammans med kollegor från institutionen för växtförädling vid SLU i Alnarp besökte genbankens frukt- och bärfält.

25 februari Besöktes Den Gamle by i Aarhus för att titta och diskutera pelargoner med Gartnerformand Gitte Kidmose Røn.

Under sommaren, i samband med efterforskningar kring historien bakom en av de irisar som bevaras i genbanken, togs en kontakt med italienska irissällskapet, Società Italiana dell'Iris, som mycket vänligt och tillmötesgående besvarade alla frågor.

En resa för att besöka det finska nationella programmets, LUKES, provodlingsfält för prydnadsväxter i Piikkiö fick tyvärr ställas in på grund av pandemin. Resan var planerad till juni och av särskilt intresse var att besöka LUKES insamlingar av pioner.

Besök på Den Gamle Byn. Gitte Kidmose Røn och Anita Ireholm. Foto: Karin Persson

Övrigt

Under året har dokumentationen om Nationella genbankens växtmaterial överförts från databasen NordGen Sesto till informationsplattformen GRIN Global. Den nordisk-baltiska versionen av GRIN-Global har fått namnet GENBIS och tillhandahålls av NordGen, som även ansvarat för flytten. Plattformen används av de nationella genbankerna i Norden och Baltikum, däribland Nationella genbanken. Inför lanseringen av GENBIS den 3 juli arbetade genbankens kuratorer med att gå igenom och validera inlagda poster i Sesto. De deltog också i NordGens möten för att anpassa GENBIS till kulturväxtkoden ICNC. För att kunna arbeta med den nya databasen har genbankskuratorerna tillsammans med kollegor från övriga Norden och Baltikum deltagit i NordGens digitala kurs "GRIN-Nordic-Baltic WP2 – GRIN course 16-20 March" och efterföljande frågestunder/övningstillfällen.

I slutet av året togs korrespondenskort och vykort med motiv från genbanken fram. Även adressetiketter med Nationella genbankens namn beställdes. Sedan antalet lokala klonarkiv ökat under året togs nya kartor över de lokala klonarkiven också fram. Ett nytryck av foldern om genbanken, med aktuella kontaktuppgifter till de anställda, togs fram inför det planerade deltagandet på mässan Nordiska trädgårdar.

I maj togs, med hjälp av Sites Lönnstorp, drönarfoton av Nationella genbankens odlingsfält. Samtidigt gjordes också en film som visar genbankens 4,5 hektar stora odlingar.

Under hösten arbetade genbankens kuratorer med att ta fram och lämna in underlag till Poms samordnare inför SJV:s rapportering till FAO:s tredje globala statusrapport för växtgenetiska resurser.

Under året har Nationella genbanken även deltagit i i Poms referensgruppsmöten vid två tillfällen, 28 april och 10 november, båda mötena var digitala.

Personal från genbanken har deltagit i SLU Alnarps kommunikatörmöten, ett nätverk som träffats en gång i månaden. Under 2020 genomfördes mötena digitalt. Frågor som diskuterats har bland annat varit varumärkesarbete, forskningskommunikation och riktlinjer för SLU:s egenutgivna publikationer.

Genbankens personal har arbetat med distributionen av böcker från Pom. Bokbeställningar från Poms och genbankens webb samt från Bokinfo.se har tagits emot, packats och postats.

Verksamhetsredovisning 2020 Pom fröer

Mitt företag Röttle natur och kultur har under året arbetat med informationsspridning avseende fröförökade grödor och i viss mån även avseende andra köksväxter samt varit med i en del diskussioner om olika ärenden.

Sorter till sortlistan och Grönt kulturarv

Eftersom annat arbete inte kunde göras på grund av Corona så blev en del fokus på att få göra ansökningar till sortlistan för Poms räkning. Dessa omfattade:

4 sorters potatislök

1 vaxböna

1 kålrot

1 rova

3 ärter

Dessa plus ytterligare 8 sorter har sedan fått produktblad som Grönt kulturarv® och som lagts ut på Poms hemsida.

De övriga sorterna har sortansökningarna skett inom projektet Nya näringar, för egen räkning samt för Olle Johansson och Norrtälje Naturcentrum och har inte bekostats av Pom.

Under året har Kålrotsakademien lanserat idén om Landskapsarter där jag deltagit i diskussionerna. Under 2021 blir det därför ett större antal ärtsorter som kommer att bli aktuella för sortlistan. Flera av dessa kan också säljas som grönt kulturarv. Arbetet har påbörjats under 2020.

I sortansökningarna har det uppstått en del nya problem. Bondbönan 'Södergården' fastnade i CVPOs kontroll eftersom butikskedjan Lidl har varumärkesskydd på namnet. Lidl ville inte låta en böna heta detsamma, så där blev det ett namnbyte. Namnbytet gäller endast då sorten säljs. Utöver detta har två namn på ärter ansetts som för lika ('Märta' och 'Martha') och där blev lösningen att byta namn på den sort som inte har historia. 'Märta' blev 'Märta Vax'.

Inför nästa år måste andra växtslag prioriteras, t ex råg. Jag behöver dock experthjälp från annat håll för att kunna genomföra detta.

Nordiska trädgårdar

Tanken var att under Nordiska trädgårdar presentera arbetet med att hitta baljväxtsorter med historia i ett kortseminarium. Föredraget planerades och ett utkast hann bli färdigt innan mässan ställdes in på grund av Corona.

Relevant information samlas

Tidigare års resultat i olika filer mm har samlats på en Pom-sticka. Tanken var att leverera denna sticka när jag besökte Alnarp. Så har inte blivit fallet på grund av Corona. Stickan finns och har uppdaterats med 2020 års resultat. Den kan alltså levereras med post när så behövs.

Växtpass och försäljning av fröer

Denna fråga kom upp under våren då det visade sig att för att sälja baljväxter som utsäde så krävs växtpass om man inte har ögonkontakt vid försäljningsögonblicket. Växtpass är i grunden positivt då man på så sätt har bättre koll på smittspridning. (Men det är lite absurt att tro att man kan stoppa bönsmyg genom att bara kräva växtpass för trädgårdsutsäde.) Kostnaden för småodlare att utfärda växtpass är helt orimlig. Och för mångfalden behövs många små odlare men som var och en inte behöver producera så mycket. Jag har haft en hel del diskussioner med Jordbruksverket om detta. Mycket av jobbet har skett utanför den ersättning jag fått via Pom eftersom det blev akut i projektet Nya Näringar. Det fortsatta arbetet under 2021 kommer dock att ske inom Poms budgetram.

Intyg om att sorten är rätt sort

En fråga som dök upp från Nordisk råvara handlade om hur företag kan visa att sorten verkligen är en bevarandesort eller amatörsort. Detta är en del i marknadsföringslagen att man inte kan påstå saker utan att ha belegg. Andra sorter, t ex från äppleodlingar har en odlingsdokumentation som också är godkänd av Jordbruksverket. För köksväxter som är Grönt kulturarv fungerar inte detta. Efter en del diskussioner så måste det nog vara så att det är Poms ansvar att se om det går att föra i bevis och inte genbankens eller Jordbruksverket. Ett dokument för handhavandet har tagits fram för köksväxter. Det innebär inte att man kan säga säkert vilken sort en odlare har men att man gör en bedömning över rimligheten och då också ha möjlighet att testa gentemot genbanksmaterial. Det går dock inte för en företagare att komma med en sort och fråga vad det är utan det är företagarens sak att komma med underlag.

Pom 20 år

Förra året fyllde Pom 20 år. Jag var med lite i diskussionerna om hur detta skulle firas. Nu kom corona emellan så själva firande blev uppskjutet, men vi beslutade om en jubileumsbroschyr och en jubileumswebb. Under sommaren gjorde jag en struktur för broschyren där Jens senare fyllde på med text.

Annan information

Det blir inte så mycket frågor om fröförökning via mail. Troligen räcker hemsidorna ganska långt.

Har sett att en del små fröfirmor använder texterna som finns i sortpresentationerna för att presentera sorter de säljer. Positivt är också att det verkar öka med fröförökade sorter som också är Grönt kulturarv på marknaden. Men det är få som använder märkningen.

Jag har gått igenom under Grönt kulturarv och någon enstaka mening har ändrats. Tror dock att det som står under Fröuppropet behöver uppgraderas 2021.

Vi har också haft diskussion om uppdatering av Klintkarin-boken.

Agneta Börjeson

Extern resurs för fröförökade köksväxter och grödor, Röttle natur och kultur

Bilaga 1: Artikelförteckning – synlighet i media

Artikelförteckning

Nya Ludvika Tidning (2020-07-11) *Agneta förvånad över sin egen bok*
Dala-Demokraten (2020-07-14) *Förvånad över sin egen bok*
MyNewsdesk (2020-06-27) *Vinnare av Rosenkransen år 2020 är...*
Blekinge Läns Tidning (2020-03-09) *Alldeles för få blekingska bidrag till genbanken*
Kvällsposten (2020-03-09) *Få bidrag i genbanken från "Sveriges trädgård"*
Skånska Dagbladet (2020-09-03) *Alnarpsexperter berättade om det svenska växtarvet*
Blekinge Läns Tidning (2020-03-09) *Vet du mer om Blekingeflickan?*
Ystads Allehanda (2020-10-02) *Föredrag: Om rosor som kulturarv*
Västerbottens-Kuriren (2020-05-23) *Sex pelargoner bevarade i Grönt kulturarv*
MyNewsdesk (2020-09-30) *Fyra nya sorter med historia i Grönt kulturarv®-sortimentet presenteras*
MyNewsdesk (2020-05-20) *Pressinbjudan: Passion för pelargon*
Kvällsposten (2020-03-10) *Genbanken vill ha fler växter från Sveriges trädgård*
Allers Trädgård (2020-12-15) *Finn dina favoriter!*
Kalmar Läns Tidning/Nybro Tidning (2020-10-01) *Odlingsförsök lyfter fram historiska ärtor och bönor på nytt*
Falu Kuriren (2020-09-10) *PRO Korsnäs-Vika på kulturvandring omkring Staberg*
Ystads Allehanda (2020-03-16) *Rosor och genbank nästa helg*
Dala-Demokraten (2020-09-09) *Kulturvandring vid vackra Staberg*
Sveriges Radio Blekinge (2020-03-09) *Genbank vill ha fler växter från Blekinge*
Gård & Torp (2020-07-30) *Barocken blomstrar igen*
Sveriges lantbruksuniversitet (2020-09-30) *Fyra nyheter i Grönt kulturarv®-sortimentet*
Forskning.se (2020-10-05) *Parklind och pepparrot sparas som kulturarv*
Borlänge Tidning (2020-07-02) *En dag för alla som älskar rosor*
Sveriges Radio Vetenskapsradion (2020-08-24) *Bondböna från förr återfunnen*
Jordbruksaktuellt (2020-05-15) *50 olika sorters kålrot hyllas i bok*
TT Nyhetsbyrån (2020-08-31) *Notiser Hem v 36*
Östgöta Correspondenten (2020-10-06) *Hakade på erbjudandet - odlar förfäders bönor*
Hallands Nyheter (2020-05-23) *Rusch efter ekologiska fröer i coronatider*
Allers Trädgård (2020-01-16) *SKÖNA BÖNOR på meny*
Jordbruksaktuellt (2020-01-24) *Arbetet för bevarandet av svenska kulturväxter trappas upp Östersunds-Posten (2020-05-15) En unik rosenbuske hittades i dikeskant*
Allt om Trädgård (2020-05-14) *UTVALT RESOR & LÄSNING*
MyNewsdesk (2020-05-29) *Med stor passion för pelargon*
Kalmar Läns Tidning/Nybro Tidning (2020-07-02) *Monica är taggad inför rosens dag*
KalmarPosten (2020-05-13) *Det våras på Krusenstiernska*
MyNewsdesk (2020-05-26) *Nya sidor av pelargonen visas på Sofiero*
Smålands-Tidningen (2020-05-30) *Grönt kulturarv*
Curie (2020-01-21) *Ledamot i Kålrotsakademien söker fröer på kyrkvindar*
SR – Vetenskapsradion (2020-08-24) *Nyheter från Vetenskapsradion*
Norrbottens-Kuriren (2020-09-07) *Passionerat om pelargoner*
Lantliv (2020-06-18) *I MONICAS GRÖNA PARADIS*
Smålandsposten (2020-09-05) *Passionerat om pelargoner*
Göteborgs-Posten (2020-05-03) *Rusch på ekologiska fröer i virustider*
Katrinesholms-Kuriren (2020-09-09) *Passionerat om pelargoner*
Allt om Trädgård (2020-03-12) *LÄTTODLAD, LÄCKER - OCH MILJÖSMART*
Tranås-Posten (2020-09-30) *Kalvsveds Humle växer så det knakar*
Östgöta Correspondenten (2020-09-03) *Passionerat om pelargoner*
Upsala Nya Tidning (2020-09-04) *Passionerat om pelargoner*
TTELA (2020-05-12) *Rusch på ekologiska fröer i virustider*
Södermanlands Nyheter (2020-09-07) *Passionerat om pelargoner*

Småläningen (2020-05-29) *Grönt kulturarv*
 Du i fokus (2020-06-28) *Nya sidor av pelargonen visas på Sofiero*
 Allers Trädgård (2020-06-16) *FAVORITER BÅDE FÖRR OCH NU*
 Tranås Tidning (2020-05-30) *Grönt kulturarv*
 Hallandsposten (2020-05-12) *Rusch efter ekologiska fröer i coronatider*
 Allt om Trädgård (2020-07-23) *Tillbaka till blomsterkungens rötter*
 Lantliv (2020-02-26) *"HÄR FINNS MER ÄN 200 SORTERS ROSOR"*
 Land (2020-03-03) *4 gamla pelargonsorter som åter finns att köpa*
 Land (2020-02-14) *Gamla sorter på nytt*
 Helsingborgs Dagblad Premium (2020-06-24) *Prunkande pelargonprakt med djupa folkliga rötter*
 Allt om Trädgård (2020-10-15) *"I våra trädgårdar kunde vi andas i somras"*
 Nya Wermlands-Tidningen (2020-09-01) *Passionerat om pelargoner*
 SR - P1-morgon (2020-08-24) *Fröuppropet*
 KalmarPosten (2020-04-30) *Det våras på Krusenstiernska*
 Nordvästra Skånes Tidningar (2020-06-26) *Folklig krukväxt får egen utställning på Sofiero*
 Allt om Trädgård (2020-04-02) *ODLAT ARVEGODS*
 Tidningen Utemiljö (2020-11-19) *Grönt Kulturarv presenterar nya sorter*
 Allt om Trädgård (2020-04-23) *3 X ÄTBART*
 Helsingborgs Dagblad Premium (2020-08-30) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Gård & Torp (2020-07-30) *EXPERTPANELEN*
 Norrbottens-Kuriren (2020-08-31) *Kronärtskocka - drottning i köksträdgården*
 Sydsvenskan (2020-08-09) *Blomsterbönderna som gör så att hela landet blommar*
 Värmlands Folkblad (2020-08-26) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Helsingborgs Dagblad (2020-08-29) *Trädgårdens drottning: kronärtskockan*
 Lantliv (2020-04-21) *BLOMSTERLYCKA I TORPARTRÄDGÅRDEN*
 Nya Kristinehamns-Posten (2020-08-28) *Köksträdgårdens drottning*
 Vi i Villa (2020-06-15) *Odlar humle - bästa tipsen för den snabba klättraren*
 Västerbottens-Kuriren (2020-05-23) *Nu är det högsäsong för pelargonälskaren*
 Karlstads Tidningen (2020-08-27) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Sydsvenskan Premium (2020-08-08 14:00) *Hos blomsterbönderna i Lödde växer klimatsmart odlade trädgårdsväxter*
 Folkbladet Västerbotten (2020-08-29) *Kronärtskockan – den stolta drottningen i trädgården*
 Allt om Trädgård (2020-09-17) *Fleråriga favoriter*
 TT Nyhetsbyrå (2020-08-24) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Dala-Demokraten (2020-03-11) *Dalarnas gröna kulturarv*
 Sydöstran (2020-08-28) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Året Runt (2020-04-09) *DET ÄR ALLTID pelargontider*
 Skaraborgs Allehanda (2020-08-29) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 MyNewsdesk (2020-06-22) *Rosdagar på Fredriksdal 27 och 28 juni*
 Provinstidningen Dalsland (2020-08-27) *Köksträdgårdens drottning*
 Allt om Trädgård (2020-05-14) *Dags att plantera!*
 Sydsvenskan (2020-08-09) *Blomsterbönderna som får hela landet att blomma*
 Norran (2020-08-24) *Kronärtskockan är köksträdgårdens drottning*
 Axelsson, Elin, 2020. *Kulturen växer som bäst i norr. Folkbladet 2020-08-28, sidorna 14-15.*
 Scandinavian Retro (nr 2) *Vi tar en titt på svenska trädgårdar, från sekelskifte till 70-tal*
 Gård & Torp (nr 8) *Var kan vi köpa den brandgula liljan?,*
 Utemiljö (nr 3) *Stort intresse för kulturarvsväxter på kyrkogårdar*
 Grodden (2020-02-01) *Nytt program bevarar svenska kulturväxter.*
 Allt om Trädgård (nr 13) *Julita Gård, bokrecension*
 Gård & Torp (nr 8) *Barocken blommar igen*
 Allers Trädgård (nr 4) *Välj rätt på plantskolan.*
 Älskade Trädgård (2020) *Blommande nyheter i kruka och rabatt.*
 Årsskrift för hembygdsintresserade, sammanställd och utgiven av Hembygdsföreningarna i Ludvika (nr. 51 2020) *Har du en luktpion i trädgården?*

Ethnologia Scandinavia (vol. 50 2020) *Sellable Stories. The Use of History in the Marketing of Heritage Plants and Gardens*
Kalmar Läns tidning/Nybro Tidning (2020-10-08) *Med varsamma händer restaureras den unika 1800-talsträdgården.*